

Motion till riksdagen

1989/90:Jo261

av Arne Andersson i Ljung m.fl. (m)

Ett bibehållet starkt svenskt jordbruk

Den högst olika företagsinriktning, präglad bl.a. av olika geografiska förutsättningar, som kännetecknar svenskt jordbruk kräver speciell hänsyn vid en så genomgripande omläggning av jordbrukspolitiken som den nu förestående.

Bland andra mål av strukturell karaktär för en ny jordbrukspolitik framträder två mål med en annan dignitet som mycket viktiga att tillgodose, nämligen:

att en för brukarna socialt och ekonomiskt acceptabel omställning av jordbruket åstadkommes, liksom

att värdet av bibehållen befolkad landsbygd inte försummas.

Synpunkter på kortare eller längre omställningstid

Längre omställningstid är i sig inte till någon avgörande fördel. Däremot kan en längre omställningstid använd på ett konstruktivt sätt bli av stor betydelse för jordbrukarna och deras familjer. Den omställning som nu förestår är av den omfattningen att den inte utan allvarliga konsekvenser för jordbrukarfamiljernas framtid kan genomföras under få år.

Då någorlunda enighet tycks råda beträffande den övergripande målsättningen för omläggningen, bestående i att nå balans mellan produktion och efterfrågan inom landet och att bli av med den ekonomiskt tyngande spannmålsexporten medan gränsskyddet alltjämt finns kvar, torde möjligheter finnas att diskutera kring en relativt lång omställningstid och att bli överens härom.

En sådan skulle med fördel kunna vara 8–10 år. Under en så lång omställningstid skulle en programmerad omställning/avveckling av regleringar kunna ske liksom att omställningsunderlättande åtgärder tillförs.

För att uppnå balans mellan produktion och efterfrågan bör alternativ användning av en åkerareal om ca 500 000 ha uppnås under omställningstiden.

För att inte helt oacceptabla sociala konsekvenser skall uppstå och att landets mera glesbefolkade delar befolkningsmässigt utarmas, måste stor vikt fästas vid såväl tidsfaktorn som metoden för minskning av spannmålsproduktionen.

Av stor betydelse skulle härvidlag vara, om staten under skisserad övergångstid från nuvarande kostnadsnivå successivt avtrappade sitt nuvarande ansvar för spannmålsproduktionens exportkostnader.

Äldre lantbrukares betydelse för produktionsvolymens omfattning är svårbedömd. Likväl torde kunna antas att ett till situationen anpassat pensionssystem skulle verka fördelaktigt i avseende att hjälpa äldre jordbrukare att avveckla sin produktion.

Med samma syfte borde en reformering av mjölkpensionssystemet kunna bidra till att minska denna produktion. Som lantbruksnämnden i Älvsborgs län föreslår i sitt remissvar, skulle mjölkproducenter äldre än 57 år kunna få avvecklingsersättning under omställningsperioden enligt samma regler som nu gäller.

För spannmålsodlande jordbrukare skulle liknande idéer kunna gälla. Omkring en femtedel av spannmålsarealen brukas av odlare som är emellan 57 och 65 år. Dessa skulle kunna erbjudas ett system med avvecklingsersättning mot att de slutar odla spannmål. Ersättningen skulle kunna lämnas med ett arealbelopp som motsvarar nuvarande trädesersättning. Detta belopp skulle kunna avtrappas under övergångsperioden.

Utan att det har avgörande betydelse i sammanhanget bör riksdagen omedelbart ges möjlighet att fatta beslut om sådan ändring i skötsellagen att jordbrukare ges obegränsad möjlighet att skogsplantera efter eget företagsmässigt gottfinnande. Vid sådan möjlighet torde ca 50 000 ha tas i anspråk för skogsodling under omställningsperioden.

Vi har här endast förespråkat möjligheten för markägaren att utan myndighetstillstånd kunna omdisponera i olika avseenden sämre jordbruksmark för skogsproduktion. Betydligt större effekt skulle kunna uppnås, om staten aktivt beslutade stödja skogsproduktion på åkermark. Härvidlag skulle säkerligen god respons ernås med den kostnadshalvering för skogsplantering som fritt plantmaterial skulle innebära.

Dessa tankar om åtgärder ägnade att underlätta en övergång till en ny jordbrukspolitik gör självfallet inte anspråk på fullständighet. Utöver sitt egenvärde i sammanhanget utgör punkterna endast exempel på en metod att åstadkomma en omläggning av jordbrukspolitiken utan alltför stora påfrestningar hos jordbrukarkåren.

Av ovanstående framgår att vi bedömer en relativt lång övergångstid som angelägen endast om den fylls av successivt verkande omläggningsstimulerande åtgärder.

Här nedan ges några exempel på åtgärder av ovan skisserat slag.

År 1

- Beslut om i princip fri skogsplantering.
- Beslut om stöd för spannmålexporten med 9/10 (alt. 7/8) av nuvarande stöd (beroende av avvecklingstidens längd).

År 2

- Inför pensionssystem för lantbrukare som avbryter driften.
- Inför reviderat mjölkpensionssystem och liknande system för spannmålsproducenter.
- Beslut om stöd till spannmålexporten 8/10 (alt.) av nuvarande stöd.

År 4–6 och 8

Mot. 1989/90

- Föreslås avveckling av de befintliga prisregleringssystemen.
- Fortsatt avveckling av stöd till spannmålexporten m.m.

Jo261

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande programmerad omställning av svenskt jordbruk.

Stockholm den 24 januari 1990

Hans Nyhage (m)

Arne Andersson (m)
i Ljung

Stig Bertilsson (m)